

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

HINNATAVAD ENERGIAMAJANDUSE EESMÄRGID, POLIITIKAINSTRUMENDID, STSENAARIUMID JA SEONDUVAD TEHNOLOOGIAD

**Energiamajanduse arengukava aastani 2035 mõju hindamise
kavandamise alusdokument**

riigihangete registri viitenumber 256667

mai 2023

Sisukord

ÜLD-EESMÄRGI ETTEPANEK	3
ALAEESMÄRK: ENERGIAJULGEOLEKU TAGAMINE	3
Tabel 1. Elektrivarustuse tagamise poliitikainstrumendid, seonduvad õigusaktid ja tehnoloogiad	3
Tabel 2. Kliimaneutraalse elektritootmise stsenaariumid	4
Tabel 3. Gaasivarustuse tagamise poliitikainstrumendid, seonduvad õigusaktid ja tehnoloogiad .	5
Joonis 1. Regionaalse gaasivõrgu dekarboniseerimise BAU vs 3 stsenaariumi: metaani-, vesiniku- ja soodsaim stsenaarium.	5
Tabel 3. Kaugkütte ja -jahutuse poliitikainstrumendid, seonduvad õigusaktid ja tehnoloogiad.....	6
Tabel 4. Süsinikneutraalse soojus- ja jahutusmajanduse stsenaariumid	7
Tabel 5. Uuringutes modelleeritud stsenaariumite ja tööühmade tulemuste alusel välja töötatud poliitikainstrumentidega seonduvad tehnoloogiad mõju hindamistes	8
ALAEESMÄRK: PRIMAARENERGIA TARBIMISE VÄHENDAMINE ENERGIATÕHUSUSE SUURENDAMISE JA TAASTUVENERGIALE ÜLEMINEKUGA	9
Tabel 6. Energiatõhususe poliitikainstrumendid ja seonduvad õigusaktid.....	9
Tabel 7. Energiatõhususe stsenaariumide nimetused ja lühikirjeldused uuringus	10
Tabel 8. Taastuvenergia poliitikainstrumendid, seonduvad õigusaktid ja tehnoloogiad	10

ÜLD-EESMÄRGI ETTEPANEK

(ENMAK 2035 tööühmad¹): igakülgset tegeleda energia pakkumise ja nõudluse väljakutsetega, suunata energiamajanduse turupõhist arengut, arvestades kliimapoliitika eesmärgi ning tagada energiapakkumisele, minimeerides ühiskondlikke kulusid ning maksimeerides energiamajandusest saadavat ühiskondlikku kasu.

ALAEESMÄRK: ENERGIAJULGEOLEKU TAGAMINE

Tabel 1. Elektrivarustuse tagamise poliitainstrumentid², seonduvad õigusaktid ja tehnoloogiad

Nr	Poliitainstrumentid	Õigusaktid	Tehnoloogiad
EJ1	Elektrienergia tarbimise juhtimise turule tuleku soodustamine <i>Tururaamistik (sh arveldusmudel), tariifisüsteemide ja sagedusturgude arendused, paindlikkusteenused.</i>	Elektrienergia siseturu ühiste normide direktiiv, elektrituruseadus, vt ka Elektrilevi võrgutasu visioon aastani 2030	Elektrienergia tootmise ajaline nihutamine (nt salvestusega) vähendades fossiilkütuste kasutuse vajadust tarbimise tippudel
EJ2	Elektrienergia salvestuse turule tuleku soodustamine <i>Garantimehhanismi analüüs, õigusaktide täiendamine, salvestuse mahtude mõõtmise reeglid.</i>	Elektrituru direktiiv, Elektrienergia siseturu ühiste normide direktiiv, elektrituruseadus, kaugkütteseadus, energiamajanduse korralduse seadus. Salvestuse rakkerühm täpsustab täiendavad regulatiivsed ettepanekud, vt ka Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist (VVTP) tulenevad tegevused.	Indikatiivne võimsus pumphüdrojaamad 2030=725 MW akud 2030=750 MW maht 2035=1TWh
EJ3	Elektrisüsteemi toimimiseks vajalike juhitavate võimsuste olemasolu tagamine <i>Varustuskindluse normi täitmiseks vajalike tootmisvõimsuste tagamine, vajadusel vähempakkumine reservvõimsuse mehhanismi rakendamiseks, tuumaenergia kasutuselevõtu analüüs ja seonduv regulatsioon</i>	Elektrienergia siseturu määrus EL 2019/943, varustuskindluse norm (Elektrisüsteemi toimimise võrgueeskiri 14 ¹ Reservvõimsuse mehhanismi regulatsioon väljatöötamisel, vt ka https://envir.ee/keskkonnakasutus/kiirus/tuumaenergia-tooruhm	Puidul koostootmisjaamad 2030=0,7GW Biotoodete tehase ülejääk võrku 0,3TWh? Biogaasijaamad 2030 = 1GW? Põlevkivielektrijaamad 2030= 676MW Tuumaenergia 2040=900MW?
EJ4	Ülekande- ja jaotusvõrgu taristu arendamine <i>Võrgu arengukavadesse paindlikkusteenused ja liitumisvõimsuste optimeerimine, kasutajasõbralikumad liitumistaotlused, võrguteenuste</i>	Elektrituru direktiiv, Elektrienergia siseturu ühiste normide direktiiv, elektrituruseadus ja selle rakendusaktid, VVTP, vt ka https://elering.ee/varustuskindlus-aruanded	Põhi- ja jaotusvõrgu tugevdamine, seisuga 1.01.2023 põhivõrk 5135 km õhu- ja kaabelliine ning 156 alajaama ³ , Elektrilevil 63 000 km liine ja 25 300 alajaama ⁴

¹ [Poliitainstrumentide vahearuanne 14.04.2023_final_vol2_puhas.pdf \(energiatalgud.ee\)](#)

² uuringu „Üleminek kliimaneutraalsele elektritootmisele“ stsenaariumid ja tegevuskavade meetmed [Elektri uuringud | Energiatalgud](#), ENMAK 2035 ettevalmistavate tööühmade tulemuste aruanded [ENMAK tööühmade töödokumendid | Energiatalgud](#), Energeetika ja maavarade programm 2023-2026 [Tegevuspõhine riigieelarve | Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium \(mkm.ee\)](#)

³ [Elektri põhivõrgu kaart | Elering](#)

⁴ [Tutvustus - Elektrilevi](#)

	<i>kvaliteedi tõstmine, hübriidohtudega toimetulek, merevõrgu arendus, EstLink 3, EstLat 4, lubade kiirendus</i>		
EJ5	Elektri turukorralduse arendamine <i>Baltikumi ja Soome elektri jaeturgude ühtlustamine läbi ühtse õigusruumi loomise</i>	Elektrituru direktiiv, Elektrienergia siseturu ühiste normide direktiiv, elektrituruseadus ja selle rakendusaktid	-

Poliitikainstrumentide aluseks on uuringu „Üleminek kliimaneutraalsele elektritootmisele“ aruannetes modelleeritud stsenaariumidele koostatud tegevuskavad, aruanded on leitavad [Elektri uuringud | Energiatalgud](#). KSH raames hinnatavad elektritootmise stsenaariumid on tabelis 2.

Tabel 2. Kliimaneutraalse elektritootmise stsenaariumid⁵

Stsenaarium	Eeldused
Võrdlusstsenaarium	- BAU Euroopa Komisjoni 2020. aasta võrdlusstsenaariumi piiranguteta - Hõlmab nõudlust majanduslikult kulutõhusate <i>power-to-X</i> lahenduste järele.
Taastuenergia ja salvestus (avamere tuuleenergia)	- Eestisse paigaldatud avamere tuuleenergia generaatorite võimsused on 1 GW aastaks 2030, 2 GW aastaks 2035, 3 GW aastaks 2040 ja 4 GW aastaks 2050.
Tuumaenergia	- 2040. aastaks on Eestisse ehitatud väike III+ põlvkonna modulaarne tuumareaktor, mille võimsus on 900 MW.
Süsiniku püüdmine ja kasutamine (CCU)	- TG11 põlevkivijaamad saavad süsiniku püüdmise võimekuse 2025 ja Auvere 2030. aastal.
Taastuvgaas	- 2030. aastaks on Eestisse rajatud 1 GW mahus biogaasi võimsusi.
Kõik tehnoloogiad	- Lubatud on investeerida kõikidesse vähese süsinikuheitega tehnoloogiatesse. - Impordile või võimsuste lisandumisele ei ole seatud lisapiiranguid.
1000 MW juhitav võimsus	- Lubatud on investeerida kõikidesse vähese süsinikuheitega tehnoloogiatesse. - Eestis on kogu analüüsitud perioodil olemas vähemalt 1000 MW juhitavat võimsust.
Kõik tehnoloogiad ilma netoimpordita	- Lubatud on investeerida kõikidesse vähese süsinikuheitega tehnoloogiatesse. - Elektri import ja eksport on igal aastal tasakaalus.

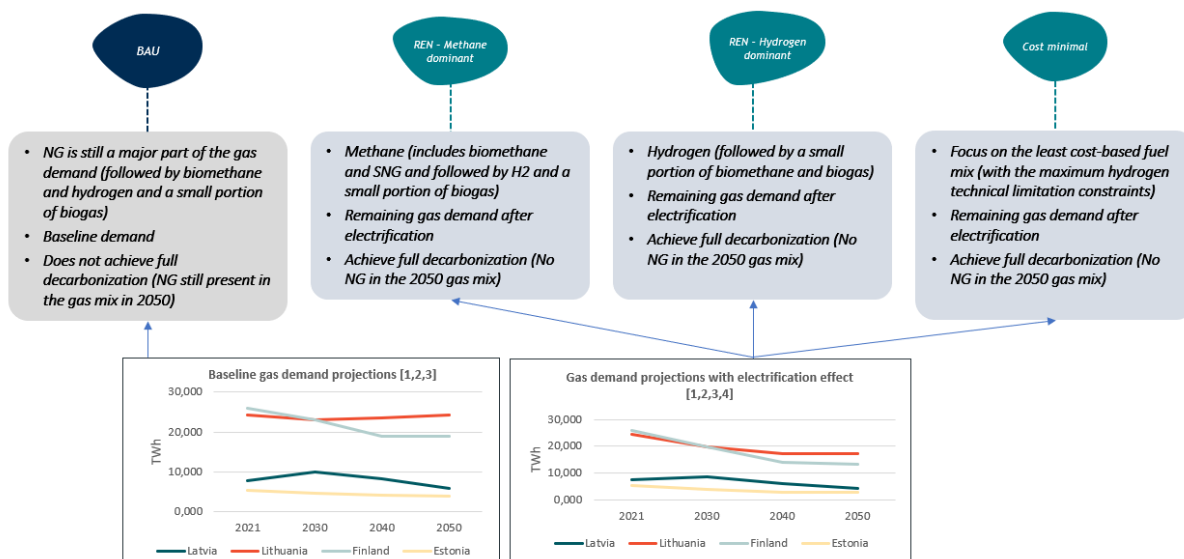
⁵ Tehnoloogiate andmed stsenaariumides 2035. aasta kohta, mis on leitavad Tegevuskavade aruande Excelis [Arvutused](#) (Exceli tabel) sheet F3-1 alates veerust CA rohelisega plokis *Sensitivity 1* [Elektri uuringud | Energiatalgud](#). Reas CA 21 toodud DSM Demand Side Management (tarbimise juhtimine) on küll sama eeldusega 261 MW kõigis stsenaariumides, kuid võib olla siiski erineva mõjuga erinevates stsenaariumides (tiputarbimise mõjutamisel peaks vähenema elektri hind mõjutades nt vajadust reservvõimsuste järele, ostuvõimet jms).

Tabel 3. Gaasivarustuse tagamise poliitikainstrumentid⁶, seonduvad õigusaktid ja tehnoloogiad

Nr	Poliitikainstrumentid	Õigusaktid	Tehnoloogiad
EJ6	Gaasi turukorralduse arendus <i>Ühtne Soome-Balti hulgituru edasiarendus (Leedu ja Poola kaasamine) ja jaeturgude ühtlustamine läbi ühtse õigusruumi</i>	Maagaasi siseturu direktiiv 2009/73/EÜ, maagaasiseadus	-
EJ7	Gaasiinfrastruktuuri ja riikliku gaasivaru olemasolu tagamine <i>Kodumaine taastuvgaaside tootmine ja gaasivõrku sisestamine, LNG terminalide piisavus ja vastuvõtuvõimekus, tarnete tagamine tarbimisvajaduse katmiseks, vajadusel infrastruktuuri arendamine, strateegiline varu 1 TWh, hübriidohtudega toimetulek</i>	Maagaasi siseturu direktiiv 2009/73/EÜ, gaasi hoiustamisega seotud määrus, maagaasiseadus	Gaasivõrgu dekarboniseerimisega seotud infrastruktuuri arendamine, biometaani tootmine, sisestus võrku, tanklate rajamine ja kasutus kütusena

Poliitikainstrumentide aluseks on uuringu „Eesti gaasi dekarboniseerimise teekaardid“ aruannetes modelleeritud stsenaariumid. KSH raames hinnatavad stsenaariumid on joonisel 1. Uuringu aruanded valmivad 2023. aasta sügisel.

Joonis 1. Regionaalse gaasivõrgu dekarboniseerimise BAU vs 3 stsenaariumi: metaani-, vesiniku- ja soodsaim stsenaarium.

⁶ uuringu „Eesti gaasi dekarboniseerimise teekaardid“ aruanded, ENMAK 2035 ettevalmistavate töörühmade tulemuste aruanded [ENMAK töörühmade töödokumendid | Energiatalgud](#), Energeetika ja maavarade programm 2023-2026 [Tegevuspõhine riigieelarve | Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium \(mkm.ee\)](#)

Tabel 3. Kaugkütte ja jahutuse⁷ poliitikainstrumentid, seonduvad õigusaktid ja tehnoloogiad

Nr	Poliitikainstrumentid	Õigusaktid	Tehnoloogiad
EJ8	Kaugküte taristu arendamine, toetamaks üleminekut süsinikneutraalsusele <i>Elektrist toodetud soojuse võrku müümise võimalus, tiheasustuses kaugküte eelisarendamine, nutikad arvestid andmete kasutuseks keskses andmebaasis</i>	Kaugkütte seadus	Maagaas soojuses 2030=2GWh Puit soojuses ja jahutuses 2030=12TWh Kaugküttetorustik 1/3 rekonstrueerimata, pikkus kokku 2021=1,591 km, 2030=2000 km, 2050=2,355 km ⁸
EJ9	Kaugküttes keskkonna- ja heitsoojuse kasutusele võtt <i>Reservkütuse kohustus, soojuspumpade kasutus kaugküttes, turukorraldus ja pilootprojektide hetisoojuse kasutuseks, heitsoojuse kasutusele võtu nõuete täpsustamine palju energiat vajavatele info- ja kommunikatsioonisüsteemi lahendustele</i>	Energiatõhususe direktiiv	Süva-, maa-, mere-, põhjavee soojuspumbad 2030=1-2GW heitsoojuse potentsiaal 0,9TWh
EJ10	Katlamajade (sh koostootmisjaamade) ning kaugküttevõrkude energiatõhususe suurendamine (s.h üleminek madalatemperatuurilisele soojuskandjale) <i>Pilootprojektid, kütuseelemendid jm moderniseerimine</i>	Energiatõhususe direktiiv	Madalatemperatuuriline kaugküte
EJ11	Fossiilkütuste asendamine taastuenergia <i>Regulatsioonide ja maksude täiendamine</i>	Taastuenergia direktiiv, energiamajanduse korralduse seadus	-
EJ12	Soojussalvestite rajamine <i>Regulatsiooni täiendus, vajadusel toetuse kavandamine</i>	Taastuenergia direktiiv, energiamajanduse korralduse seadus	Soojussalvestid 2030=0,3GW
EJ13	Kutseoskuste parandamine <i>Tarneahelapõhine koostöö, haridus ja sertifitseerimine, teadus-arendustöö</i>	Taastuenergia direktiiv, energiamajanduse korralduse seadus	-

⁷ uuringu „Eesti üleminek süsinikneutraalsele soojus- ja jahutusmajandusele aastaks 2050“ stsenaariumid ja tegevuskavade meetmed [EESTI ÜLEMINEK SÜSINIKNEUTRAALSELE SOOJUS- NING JAHUTUSMAJANDUSELE AASTAKS 2050 | Energiatalgud](#), ENMAK 2035 ettevalmistavate töörühmade tulemuste aruanded [ENMAK töörühmade töödokumendid | Energiatalgud](#), Energeetika ja maavarade programm 2023–2026 [Tegevuspõhine riigieelarve | Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium \(mkm.ee\)](#)

⁸ [D3 report.pdf.pdf \(energiatalgud.ee\)](#)

	<i>tehnoloogiliste lahenduste arendamiseks</i>		
EJ14	Kaugjahutuse integreerimine <i>Jahutus büroohoonetes, väiksema CO2 jalajäljega jahutusainete kasutusele võtt, jahutuse integreerimine soojusmajanduse arengukavadesse, pilootprojektid</i>	Taastuvenergia direktiiv, energiamajanduse korralduse seadus	Kaugjahutus 2021=0,3GWh 2030=0,7TWh

Poliitikainstrumentide aluseks on uuringu „Eesti üleminek süsinikneutraalsele soojus- ja jahutusmajandusele aastaks 2050“ stsenaariumid ja tegevuskavad. Uuringu aruanded on leitavad [EESTI ÜLEMINEK SÜSINIKNEUTRAALSELE SOOJUS- NING JAHUTUSMAJANDUSELE AASTAKS 2050 | Energiatalgud](#). KSH raames hinnatavad stsenaariumid on tabelis 4.

Tabel 4. Süsinikneutraalse soojus- ja jahutusmajanduse stsenaariumid

Näitajad	BAU	Elektri (All electric)	Kaugkütte (DHC)	Lokaalkütte (LHC)	Tehnoloogia-neutraalne
Investeeringud tootmistehnoloogiasse kuni 2050 (miljardit eurot)	878	2274	1108	1236	1164
Investeeringud kaugküttetaristusse kuni 2050 (miljardit eurot)	53	53	1012	52	53
Keskmine soojusenergia hind kodumajapidamisele aastal 2050 (€/MWh)	60	97	62	74	68
Keskmine jahutusenergia hind kodumajapidamisele aastal 2050 (€/MWh)	113	112	114	113	110
Mõju sissetulekutele (miljonit eurot)	-122	-389	-194	-236	-162
Energiaallikate kasutus* GWh 2030	Biomass 12878 Gaas* 2177 Elekter 930 Jahutus 695	Biomass 8456 Elekter 2546 Gaas* 2177 Jahutus 695	Biomass 12509 Gaas* 2322 Elekter 1092 Jahutus 695	Biomass 10296 Gaas* 2087 Elekter 1296 Jahutus 695	Biomass 11890 Gaas* 2177 Elekter 1226 Jahutus 695
Taastuvenergiaallikate** osakaal aastal soojuses 2030	78%	62%	76%	72%	75%

*Gaasivõrgu dekarboniseerimise uuringu tulemusel täpsustub maagaasi võrgus aastaks 2030 biometani osakaal

Tabel 5. Uuringutes modelleeritud stsenaariumite ja töөрühmade tulemuste alusel välja töötatud poliitainstrumentidega seonduvad tehnoloogiad mõju hindamistes

Uuringutes analüüsitud tehnoloogiatega seotud näitajad	KEHJS	JUM KÜSIMUSTIK: MÕJU				
	Olulise keskkonnamõju leevendamine	Majandusele	Regionaal-arengule	Riigiasutustele ja KOV-dele	Julgeolekule	Sotsiaalile
Puidul koostootmisjaamad 0,7GW						
Biotoodete tehase el. võrku 0,3TWh*						
Biogaasijaamad 2030 = 1GW						
Põlevkivielektrijaamad 2030= 676MW						
Meretuulepargid 2030=1-2GW						
Maismaatuulepargid 2030=1-2GW						
Päikesejaamad 2030=1,2GW						
Tuumaenergia 2040=900MW**						
Põhi- ja jaotusvõrgu tugevdamine						
Pumphüdrojaamad 2030=725MW						
Akud 2030=750MW						
Vesinik kütuseks 2030=2000 t***						
Biometaan kütuseks 2030=1TWh						
Kaugkütte taristu 2023=1/3 rek-mata						
Kaugjahutus 2021=0,3GWh, 2030=0,7TWh Süva-, maa-, mere-, põhjavee****						
soojuspumbad 2030=1-2GW						
Maagaas soojuses 2030=2GWh						
Puit soojuses ja jahutuses 2030=12TWh						
Heitsoojuse potentsiaal 0,9TWh*****						
Soojussalvestid 2030=0,3GW						
Madaltemperatuuriline kaugküte						

*eraldi instrumenti pole, kuid VKG BTT otsus u 2025

**Tuumarühma lõpparuanne ja VV otsus 2024

*** Vesiniku teekaart

****Põhjaveesoojuse kasutuse uuring valmib mai 2023 lõpuks

*****Heitsoojuse ja -jahutuse analüüsis 485 GWh kaugkütte ja 400 GWh tööstuse heitsoojus salvestuse ja akude andmed tabelis on esitatud salvestuse uuringu⁹ põhjal.

⁹ <https://energiatalgud.ee/sites/default/files/2023-01/L%C3%95PPARUANNE%20SALVESTUS.pdf>

ALAEESMÄRK: PRIMAARENERGIA TARBIMISE VÄHENDAMINE ENERGIATÕHUSUSE SUURENDAMISE JA TAASTUVENERGIALE ÜLEMINEKUGA

Tabel 6. Energiatõhususe poliitikainstrumendid¹⁰ ja seonduvad õigusaktid

Nr	Poliitikainstrumendid	Euroopa Liidu ja Eesti õigusaktid
ET1	Energiasäästukohustuse jaotuskava 2021-2030 koostamine ja uuendamine <i>Koostamisel, sūgisel VV-s</i>	Energiatõhususe direktiiv, energiamajanduse korralduse seadus
ET2	Regionaalsete nõustamiskeskuste või -punktide loomine <i>Energiasäästukoordinaatorid maakondade juurde</i>	Energiatõhususe direktiiv, energiamajanduse korralduse seadus
ET3	Teadlikkuse tõstmine (sh avalikus sektoris) <i>Energiatõhusus poliitikakujunduses (energy efficiency first rakendamine, sh täiendavate ekspertiisi ja ressursside tagamine), sh planeeringutes, riigihangetes, valdkondlikes ja KOV/maakonna arengudokumentides, investeeringute edendamine (energiatootjate, -müüjate ja võrguettevõtete roll), sh energiatõhususkohustuste süsteemi loomine, automaatika ja digilahendused</i>	Energiatõhususe direktiiv, energiamajanduse korralduse seadus
ET4	Tarbija juures energiasäästumeetmete rakendamine riigi enamusosalusega võrguettevõtte poolt <i>Investeeringud tarbija teadlikkuse tõstmiseks läbi digiarenduste, energiasäästulase teavitustöö teostamise, energiaauditite pakkumise, energiatõhusust edendavate toetusmeetmete jms</i>	Energiatõhususe direktiiv, elektrituruseadus
ET5	Energiaauditite läbiviimise toetamine VKE-dele (lähtudes energiatarbimisest) <i>Toetuse täpsustamine, energiaauditi juhendi uuendamine</i>	Energiatõhususe direktiiv, energiamajanduse korralduse seadus, https://leap4sme.eu/wp-content/uploads/2022/11/LEAP4SME_Energy_Audits_Booklet_web.pdf
ET6	Energiatõhususe ja taastuvenergiastüsteemide rahastamise mudeli väljatöötamine <i>Kestliku rahastuse projekti tulemuste alusel</i>	https://www.kik.ee/et/kiki-enda-projektid/kestliku-rahastuse-taksonoomia https://www.koda.ee/et/uudised/eli-taksonoomia-rakendamise-ja-kestliku-rahastamise-teekaart-eestile-ja-latile
ET7	Täiendavate instrumentide kavandamine <i>Renovation Wave TSI uuringu tulemuste analüüs</i>	Määrus 2021/240/EL, uuringu aruanded

¹⁰ ENMAK 2035 ettevalmistavate tööühmade tulemuste aruanded [ENMAK tööühmade töödokumentid | Energiatalgud](#), Energeetika ja maavarade programm 2023-2026 [Tegevuspõhine riigieelarve | Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium \(mkm.ee\)](#)

ET8	Maakonna ja kohalike omavalitsuste arengudokumentide koostamise juhendite täiendamine energiatõhususe ja taastuvenergia rakendamiseks	Energiatõhususe direktiiv, taastuvenergia direktiiv, energiamajanduse korralduse seadus
-----	--	---

Energiatõhususega seotud stsenaariumide tulemused modelleeritakse 2023. aasta juuniks uuringu „Support to the renovation wave - energy efficiency pathways and energy saving obligation in Estonia” raames.

Tabel 7. Energiatõhususe stsenaariumide nimetused ja lühikirjeldused uuringus¹¹

1. **Baseline (Base):** The baseline pathway developed in Task 2.
2. **Energy efficiency obligations (EEO):** Th EEO pathway will look at the impacts of implementing an energy efficiency obligation scheme (EEO) per Article 7 of the EU Energy Efficiency Directive.
3. **Voluntary agreements (VA):** VA will reflect the introduction of voluntary agreements by industry to increase energy efficiency of manufacturing facilities.
4. **Renovation wave (Renowave):** Renowave will examine the impacts of doubling the current energy weighted renovation rate of 1.0%/year in Estonia to 2%/year.
5. **Energy efficient transport (EET):** EET will look at the impact of energy efficiency improvements in the transport sector (e.g., increased public transport, electrification, biogas).
6. **Comprehensive energy efficiency reform 1 (CEER 1)** will account for the combined impacts of EEO, Renowave, and EET.
7. **Comprehensive energy efficiency reform 2 (CEER 2)** will look at the combined impacts of EEO, VA, and EET.

Tabel 8. Taastuvenergia poliitikainstrumentid¹², seonduvad õigusaktid ja tehnoloogiad

Nr	Poliitikainstrumentid	Õigusaktid	Tehnoloogiad
TE1	ENMAK 2030 toetusmeetmete jätk kuni 2027 <i>Taastuvkütuste kasutuse suurendamine transpordis, kaugküttesüsteemide renoveerimine, elektribussid, rohevesinik transpordis</i>	Toetusmeetmete määrused	-
TE2	Taastuvgaaside turule tuleku soodustamine <i>Gaasivõrgu dekarboniseerimine, tegevuskava, toetus, hinnapoliitika, regulatsioon, biometaani kvaliteedi standard</i>	Taastuvenergia direktiiv, vedelkütuste seadus, maagaasiseadus, energiamajanduse korralduse seadus	Biometaan kütuseks 2030=1TWh
TE3	Kütusevabade energiaallikate osakaalu suurendamisega seotud tegevused <i>Menetlusprotsesside kiirendamine, asukohtade kavandamine, vähempakkumised kuni 2025,</i>	Taastuvenergia direktiiv, elektrituruseadus ja võrgueeskiri, energiamajanduse korralduse seadus	Maismaatuulepargid 2030=1-2GW Päikesejaamad 2030=1,2GW

¹¹ Support to the renovation wave - energy efficiency pathways and energy saving obligation in Estonia (REFORM/SC2022/067) Final inception report

¹² Seonduvad uuringud, ENMAK 2035 ettevalmistavate töörühmade tulemuste aruanded [ENMAK töörühmade töödokumentid | Energiatalgud](#), Energeetika ja maavarade programm 2023-2026 [Tegevuspõhine riigieelarve | Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium \(mkm.ee\)](#)

	<i>avaliku sektori üleminek, projektide järelhindamine 2027</i>		
TE4	Avamere tuuleenergia kasutuselevõtu soodustamine <i>Veebipõhised kontaktpunktid, eelduste loomine (sh vajalike võrguarenduste kavandamine), riskide maandamine, piiriülene koostöö</i>	Taastuenergia direktiiv, elektrituruseadus ja võrgueeskiri, ehitusseadustik	Meretuulepargid 2030=1-2GW
TE5	Rohevesiniku turule tuleku käivitamine <i>Vesiniku teekaart jm analüüs, õigusruumi kujundamine, käimasolevate pilootide tulemuste alusel edasiste tegevuste kavandamine</i>	Taastuenergia direktiiv, gaasivõrgu direktiiv, atmosfääriõhu kaitse seadus, vedelkütuse seadus	Vesinik kütuseks 2030=2000 t (Vesiniku teekaart)
TE6	Taastuvelektri tootmise ja kasutusega seotud riskide maandamine <i>Elektriosutulepingud, elektritariifide erisused, hüvitused, garantiid, koosluste ja taastuvelektri kombineeritud lahendused jms</i>	Taastuenergia direktiiv, elektrituruseadus ja võrgueeskiri, vt ka RKAS rohehange Rohehange Riigi Kinnisvara (rkas.ee)	Tarbimine 2020 =8,1 TWh Elering 2035=9,6 TWh, EL Referentsstsenaarium 2030 = 11,3 TWh, 2035=12,1 TWh
TE7	Energiaandmete juhtimise regulatsioon <i>Teenusepakkujate andmete integreerimine ja kasutajasõbralikumaks muutmine, digilahendused, küberturvalisus</i>	Energiastatistika direktiiv	-
TE8	Kogukonnaenergeetika käivitamisele kaasa aitamine <i>Töötoad, kohalikud energia- ja kliimakavad, regionaalne nõustamine jms</i>	Taastuenergia direktiiv, elektri siseturu direktiiv, energiamajanduse korralduse seadus, elektrituruseadus	-